

Referanse:

Gaarder G. 2016. Naturverdier for lokalitet Osøyra, registrert i forbindelse med prosjekt Kystfuruskog 2015. NaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning.

(Weblink: <http://borchbio.no/narin/?nid=5744>)

Referansedata

Fylke: Sogn og Fjordane

Kommune: Flora

H.o.h.: 0-450moh

Areal: 2064 daa

Dato feltreg.: 30-09-2015-01-10-2015

Prosjektilhørighet: Kystfuruskog 2015

Inventør: GGA

Vegetasjonssone: sørboreal 70% mellomboreal 30%

Vegetasjonseksjon: O3-Sterkt oseanisk

Sammendrag

Området ligger på fastlandet i sørlige del av Flora kommune. Det omfatter de nordvendte liene langs nedre deler av Os- elv-vassdraget, der dette munner ut i fjorden på Osøyra. Også indre deler av denne delvis avsnørte fjordarmen - Osstrupen - er inkludert. Området går fra sjøen/vegen og opp mot til dels høye, stupbratte berghamre opp mot snaufjellet. Det ligger i sterkt oseanisk vegetasjonssesksjon, humid underseksjon og sør- til mellomboreal vegetasjonssone, men enkelte artsfunn viser slektenskap med vintermild seksjon og boreonemoral sone. Berggrunnen er overveiende kalkfattig, men lokalt finnes også mer kalkrike forhold.

Østlige halvdel av undersøkelsesområdet er under tvil ikke trukket med i foreslått forvaltningsområde som følge av at en del granplantefelt da må inkluderes, og på tross av klare regnskogs kvaliteter også i den delen. Arronderingen av forvalt- ningsområdet betegnes samtidig som ganske god, med naturlige grenser på flere kanter og inkludert er et par små, hele nedbørfelt, samtidig som området inkluderer landskapsrom og strekker seg fra fjellet og helt ned til fjorden. Området er nesten upåvirket av inngrep i nyere tid. Det beiter fortsatt storfe i kantsoner nær sjøen. Det har vært sterkere påvirkning tidligere og selv om enkelte grove, gamle og dels også innhule trær (av eik) er funnet, så er skogbildet ellers preget av eldre skog, men med lite dødt trevirke og seintvoksende trær. Blåbærskog og dels lyngskog er dominerende, men det finnes også mindre areal med høgstaude- og lågurtvegetasjon, og litt svak lågurtskog. I tillegg noe bergvegger og litt fattig myr.

Området har representative trekk for de mest fuktige boreale til boreonemorale skogsmiljøene som forekommer i regionen. Dette gjelder både for furuskog, dvs boreal regnskog med furu, som det er litt areal av i øvre deler av Tjærelia, og miljøer dominert av boreale lauvtrær som har klarere karakter av fattig boreonemoral regnskog. Slike finnes i første rekke langs Sagelva sørvest for Osøyra, men trolig er det også sterke trekk av det samme langs berghamrene nærmere Osøyra samt i nedre deler av Tjærelia i østre deler av området. Basert på observert artsmangfold er området blant de best utviklede slike skogene som er kjent i fylket, og det er spesielt her at en både har boreal regnskog og boreonemoral regnskog innenfor samme foreslåtte forvaltningsområde.

Det er avgrenset 6 kjerneområder innenfor foreslått forvaltningsområde, fire regnskogsmiljøer og to grove gamle eiketrær. 7 rødlistearter er funnet, fire lav og tre moser. De fleste er knyttet til regnskogsmiljøer. Et par andre krevende, men ikke rødlistede regnskogsmoser er også påvist. Samlet sett er innslaget av regnskogsarter høyt til å ligge så langt nord og for enkelte arter er det snakk om geografiske interessante og viktige nasjonale bestander.

Med grunnlag i mangelanalyser for skogvern (Fremstad m.fl. 2002, 2003, 2010) så dekker foreslått forvaltningsområde relativt godt opp viktige mangler knyttet til regnskog, herunder både oseaniske furuskoger (boreal regnskog med furu) og kystbjørkeskoger (fattig boreonemoral regnskog). Med grunnlag i dette vurderes område å være regionalt til nasjonalt verdifullt (4 poeng).

Feltarbeid

Feltarbeidet ble gjort i løpet av to dager seinhøsten 2015. Det ble lagt vekt på å få spredning av undersøkelsene, der både øst-vest-gradienten og høydegradienten ble dekt opp. Et midtre parti - ved Neset - ble bare betraktet fra veien og ikke nær- mere befart som følge av høy andel granplantefelt. Topografien (utilgjengelige berghamre) og dels værforhold reduserte mulighetene for å sjekke enkelte områder, men i hovedsak ble intensjonene om å fange opp både en spennvidde og de viktigste miljøene oppnådd.

Tidspunkt og værets betydning

Tidspunktet på året var velegnet for å fange opp lav, moser og sopp (i den grad slike var relevante, noe de nok i liten grad var her) og dels karplanter, men ikke hekkende fugl. Derimot var det nedbør begge dager, og til dels store nedbørsmeng- der, særlig første dag. Dette gav klare utfordringer og reduserte nok kvaliteten på resultatene noe (dels som følge av mindre aksjonsradius og dels dårligere observasjonsforhold). Basert på generell kunnskap om potensielt artsmangfold, konkret tidligere kunnskap fra dette området, koblet opp mot hva som faktisk ble observert, så vurderes det likevel som at feltarbeidet langt på veg ble vellykket. Svakheten antas i første rekke å ligge i at enkelte lokaliteter kan ha et noe større areal enn det som ble påvist.

Utvelgelse og undersøkelsesområde

Området er valgt ut for kartlegging i kystfuruskogprosjektet i Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane i 2015, i regi av Mil- jødirektoratet. Det omfatter de nordvendte liene og fjellsidene langs nederste del av Os- elv-vassdraget og tilstøtende li innerst i fjorden - Osstrupen. Flere funn av regnskogsarter var gjort her på forhånd, samtidig som området virket dårlig

undersøkt. Undersøkelsesområdet omfattet et areal på 3.042 daa.

Tidligere undersøkelser

Det er sparsomt med eldre data herfra. Området ble "oppdaget" av Løe (1999) i forbindelse med søk etter fossegrimemose i regionen, da en liten slik forekomst ble funnet på sørsiden av Svardalsvatnet. Denne ble reinventert under andre gangs naturtypekartlegging for Flora kommune (Gaarder 2009), men ingen nye areal ble undersøkt da. Den 18.06.2014 ble det derimot foretatt en ekspedisjon rettet mot moser til liene i ytre deler av området av Kristian Hassel og John Bjarne Jordal (se Artskart for funndata). De oppsøkte også så vidt sørsiden av Svardalsvatnet.

Beliggenhet

Området ligger i søndre, nærmest sørøstre, del av Flora kommune. Det omfatter de nordvendte liene langs nedre deler av Oselv-vassdraget, der dette munner ut i fjorden på Osøyra. Også indre deler av denne delvis avsnørte fjordarmen - Osstrupen - er inkludert. Området går fra sjøen/vegen og opp mot snaufjellet.

Naturgrunnlag

Topografi

Det er snakk om gjennomført nordvendte lisider. Terrenget er dels stupbratt, særlig markert på sørsiden av Svardalsvatnet, der det er snakk om et par hundre meter høye fjellsider, men det er svært bratte og stort sett utilgjengelige fjellsider opp mot snaufjellet på hele strekningen. Også i nedre deler, tilknyttet Nosanipa og Teigane nær selve Osøyra, er det en del bergvegger, om enn vesentlig lavere. I tillegg er en stor del av lia ned mot Svardalsvatnet preget av blokkmark nedenfor bergsvaene, til dels helt ut i vatnet. Den er gjennomgående ganske grov, og oppe i lia ligger det et par kjempeblokker, store som hus.

For øvrig kommer det ned flere bekker av ulik størrelse i lia (til dels vanskelig å krysse når det er flom her, noe det var den 30.09.2015). Det er også innslag av fosseberg mv. knyttet til Sagelva og en nærliggende bekk på nordsiden, i vestre del av området.

Geologi

Berggrunnen er av devonsk alder og består antagelig av konglomerat og breksjer. Den virker uansett ganske gjennomført kalkfattig.

Vegetasjonsgeografi

Vegetasjonseksjon: O3-Sterkt oseanisk, vegetasjonssone: sørboreal 70% mellomboreal 30% .

Området plasseres av Moen (1998) i sørboreal og mellomboreal vegetasjonssone, noe som virker korrekt nok ut fra arts-mangfoldet, selv om det nok trolig også er enkelte boreonemorale trekk i arts-mangfoldet. Videre er det snakk om sterkt oseanisk vegetasjonseksjon, humid underseksjon, noe som også passer godt med artsfunn.

Klima

Det nokså trange og litt ujevnt formede dalføret vendt mot nordøst, samt litt variert topografi men med høye fjell på sørsiden (Høydalsnipa og Håsteinen når begge nesten opp i 1 000 m o.h.) gir alt svært gode vilkår for fuktkrevende arter. Nedbørsmengdene er samtidig høye nok for de fleste av våre fuktkrevende arter - vi snakker ganske sikkert om over 2500 mm nedbør i året. Det er ellers innslag av både beskyttede bergvegger og grov blokkmark her, som ytterligere gir lokal-topografiske forhold gunstige for fuktkrevende arter.

Økologisk variasjon

De topografiske forholdene gir grunnlag for en del miljøvariasjon her, siden det både er innslag av bratte fjellsider og bergvegger i skogen, samt mer småkupert terreng og enkelte knauser. I tillegg kommer enkelte vassdrag med tilhørende fossefall, uten at det er snakk om kløftmiljøer.

Vegetasjon og treslagsfordeling

Det er alt overveiende kalkfattige og fuktige vegetasjonstyper og grunntyper etter NiN innenfor området. Til dels er det mye snakk om grunnlendt og tørkesvak lyngfuruskog, men det er også en del fuktig blåbærskog som gjerne er mer bjørkedominert. I Tjærelia i øst går det nok inn litt rikere mark også, deriblant svak lågurtskog og overganger mot storbregneskog. I det litt småkuperte terrenget rundt myrene sentralt i området er det innslag av fattig myrkantskog (men lite), og noe mer åpen fattig myrkantmark og åpen myrflate. Det var såpass mye nedbør ved besøket at det var vanskelig å vurdere om det er snakk om mjukmattemyr eller fastmattemyr, men ganske sikkert er sistnevnte vanligst og kanskje enerådende. Samtidig var det trekk som kan tyde på noe svakt intermedieær myr her, og ikke bare fattigmyr. Bergveggene virket i all hovedsak kalkfattige, bortsett fra et lite parti øverst i Tjærelia, innenfor kjerneområde nr 4, der det tydeligere var noe mer kalkrike innslag. En skal derfor heller ikke utelukke at det enkelte andre steder inn mot bergrota i området har forekomster av litt rikere vegetasjon.

Skogstruktur og påvirkning

En god del av skogen må betegnes som ganske så glissen og dels åpen. Det gjelder særlig i øvre deler av de skogkledte liene, men også grunnlendte partier på og inntil fjellknausene lenger nede. Mer sluttet skog opptrer særlig i Tjærelia i øst og ned mot fjorden i Svarthammaren i vest, samt dels oppover smådalene ovenfor sistnevnte område.

Skogen er i en sein optimalfase eller kanskje heller for det meste i en tidlig aldersfase, med sparsomt med biologisk spesielt gamle trær og gjennomgående lite dødt trevirke. Et viktig unntak er et par gamle, grove og dels innhule eiketrær i østre del av Svarthammalia, dvs rett sørvest for selve Osøyra. Oppe i lia der er det samtidig noe eldre bjørkeskog og det er også innslag av storvokst og til dels gammel furu og osp i Tjærelia i øst. Partiene nærmest Osøyra har derimot mer ung skog.

Når det gjelder fremmede treslag så ble det noe uventet funnet ei halvgammel lerk på Osremma i vestre del, ganske sikkert en langdistansespredning fra plantefelt/plantede trær på Osen (eller ennå lengre unna). Videre er det plantet litt gran i kantsoner til avgrenset forvaltningsområde i nordøst og øst og det ble funnet frøspredt gran på sørsiden av Svardsvatnet, noe som helst også forekommer innenfor området på sørsiden av Osøyra.

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Osøyra. Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Svardsvatnet ved Fjellsenden

Naturtype: Regnskog - Fattig boreonemoral regnskog
BMVERDI: B

Areal: 9daa
Hoh: 30-130 moh

Innledning: Beskrivelsen er utarbeidet av Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning 01.03.2016, primært basert på eget feltarbeid 01.10.2015. Undersøkelsen ble gjort på oppdrag fra Miljødirektoratet, som del av deres kystfuruskogsprosjekt. Lokaliteten har tidligere vært kartlagt og lagt inn i Naturbase, basert på Løe (1999) og andre gangs naturtypekartlegging for kommunen i 2007 (Gaarder 2009). I tillegg besøkte John Bjarne Jordal og Kristian Hassel lokaliteten i 2014. Rødlistestatus for arter følger rødlista fra 2015..

Beliggenhet og naturgrunnlag: Løe (1999) skriver at lokaliteten ligger rett på sørsida av Svardsvatnet, rundt 25 m o.h., ovenfor bygdevegen. Rett på vestsida er det ei bratt li med steinblokker (grov, stabilisert og skogkledt ur), og på østsida en høy nordvendt bergvegg. I nedkant går vegen, mens det er ei diffus grense mot tørrere miljøer i overkant. Berggrunnen virker for det meste kalkfattig, men det kan lokalt være litt bedre innslag.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Det er litt fragmenter av høgstaudemark og storbregnemark inn mot berghammeren. Ellers er det for det meste blåbærskog og mer tørkeutsatt lyngskog i ura/steinblokkene.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det er snakk om ganske småvokst og til dels glissen skog, men dette antas i stor grad å skyldes den grove blokkmarka samt raspåvirkning fra fjellveggen.

Artsmangfold: Treslag på lokaliteten er bjørk, gråor og osp, samt litt frøspredt gran. Av spesiell interesse her er en pen forekomst av den sårbare, fukighetskrevende fossegrimemosen. Den vokser med flere delbestander oppover på bergveggene her og til dels også store steinblokker litt ut fra berget. I tillegg er det noen andre regnskogsarter her, som hinnebregne (en del) og gul pærelav (NT - bare ett funn på ei rogn). Funn av loppestarr og grønnburkne på berget i øvre deler vitner om litt rikere berggrunn i partier.

Fremmede arter: Ei halvstor lerk ble funnet oppe i lia.

Del av helhetlig landskap: Det finnes enkelte fuktige berghamre og furuskog med lignende mangfold litt lenger vest i samme li.

Verdivurdering: Med grunnlag i faktaark fra høsten 2014 oppnår lokaliteten middels vekt på størrelse (9 daa), middels vekt på artsmangfold, middels vekt på topografi og lav vekt på tilstand. Ut fra dette får lokaliteten verdien viktig - B.

Skjøtsel og hensyn: Det beste for naturverdiene er primært å la skogen få stå i fred for alle typer inngrep. Fremmede trær som etablerer seg bør tas ut før de forringer lokaliteten.

2 Svardsvatnet ved Svora

Naturtype: Regnskog - Fattig boreonemoral regnskog
BMVERDI: B

Areal: 3daa
Hoh: 125-150 moh

Innledning: Beskrivelsen er utarbeidet av Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning 01.03.2016, basert på eget feltarbeid 01.10.2015. Undersøkelsen ble gjort på oppdrag fra Miljødirektoratet, som del av deres kystfuruskogsprosjekt. Det er ikke kjent tidligere undersøkelser herfra. Rødlistestatus for arter følger rødlista fra 2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på sørsiden av Svardsvatnet, under de høye fjellveggene som går opp mot Håsteinen. Berggrunnen virker ganske kalkfattig. Det er snakk om bergrotpartiet til ei bratt nordøstvendt li, med innslag av en del bergvegger. Lokaliteten grenser mot mer sluttet skogsmark uten regnskogsarter i øst og sør og mot fjellveggene i nord og vest. Generelt er det vanskelig å avgrense regnskogsmiljøer i denne lisiden og det kan være at hele lia sørøstover mot Fjellsenden burde vært betraktet som en stor regnskog (men da med svært spredt forekomst av kjennetegnende arter).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Antagelig er det mest blåbærskog her, samt nokså fattige bergvegger (svakt skrånende, men ikke våte).

Bruk, tilstand og påvirkning: Skogen i en tidlig gammelskogsfase med lite dødt trevirke eller seintvoksende trær.

Artsmangfold: Bjørk er dominerende treslag. Ingen spesielle arter ble funnet i feltsjiktet. Lokaliteten ble avgrenset som følge av at den krevende regnskogsarten fossegrimemose (VU) har en pen liten bestand på en bergvegg her.

Fremmede arter: Ingen observert innenfor lokaliteten.

Del av helhetlig landskap: Det finnes flere fuktige skogsmiljøer med lignende mangfold i distriktet.

Verdivurdering: Med grunnlag i faktaark fra høsten 2014 oppnår lokaliteten lav vekt på størrelse (3 daa), middels vekt på artsmangfold og ellers ingen spesiell vekt. Ut fra artsfunn får lokaliteten verdien viktig - B. Dette opprettholdes, selv om verdigrunnlaget her vurderes som litt tynt.

Skjøtsel og hensyn: Det beste for naturverdiene er primært å la skogen få stå i fred for alle typer inngrep. Skulle fremmede trær vandre inn eller skygge ut kantsoner så er det viktig at de tas ut før de forringer lokaliteten.

3 Osøyra: Tjærelia

Naturtype: Gammel boreal lauvskog - Gammel lauvblandingsskog
BMVERDI: B

Areal: 28daa
Hoh: 40-180 moh

Innledning: Beskrivelsen er utarbeidet av Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning 01.03.2016, basert på eget feltarbeid 01.10.2015. Undersøkelsen ble gjort på oppdrag fra Miljødirektoratet, som del av deres kystfuruskogsprosjekt. Det er ikke kjent tidligere undersøkelser herfra. Rødlistestatus for arter følger rødlista fra 2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sørøst for Osøyra og Osen, i lia like ovenfor vestenden av Svardalsvatnet. Berggrunnen virker ganske kalkfattig. Lokaliteten ligger i ei til dels noe bratt nordøstvendt li. Den grenser mot granplantefelt i nedkant og ellers stort sett mot fattigere skog på kantene.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skogen er dels fuktig i nedre/sørlige deler, muligens en slags utforming av høgstaude-skog/ svak høgstaude-skog, mens det er litt mer veldrenert mark i nordlige og øvre deler, med svak lågurtskog i overgang mot lågurtskog. Det kommer litt vannsig ned lia her, som dels gir et svakt kildepreg på høgstaude-skogen (denne kan samtidig ha et restpreg av tidligere kulturlandskap). Ut fra arts mangfoldet ligger denne lokaliteten i grenseland mot regnskog.

Bruk, tilstand og påvirkning: I øvre deler er det til dels nokså storvokst og grov furu og dels osp, mens skogen gir et yngre inntrykk i nedre deler. Dvs det er skog i en klar gammelskogsfase i øvre deler, mens det mer har preg av eldre optimalfase/aldersfase i nedre deler. Generelt er det sparsomt med dødt trevirke i området.

Arts mangfold: I øvre deler er det litt furu, mens lauvskog dominerer nedover i lia. Det er mye bjørk, men også noe osp og i nedre deler en del gråor og litt hegg. I tillegg innslag av rogn, samt noe hasselkratt i partier. Feltsjiktet virker ikke spesielt rikt. En fuktkreven- de mindre vanlig art i distriktet. I tillegg ble det funnet litt hasselrurlav (NT) på hasselkrattene, samt regnskogsarten Arthonia arthonioides på bjørk sørøstre del. Også litt vanlige arter i lungenever-samfunnet her, som grynfilthav, lungenever, skrubbenever og rund porelav.

Fremmede arter: Ingen observert innenfor lokaliteten, men gran er plantet nær inntil.

Del av helhetlig landskap: Det finnes flere fuktige lauvskoger med lignende mangfold i distriktet.

Verdivurdering: Med grunnlag i faktaark fra høsten 2014 oppnår lokaliteten middels vekt på størrelse (28 daa), lav til middels vekt på arts mangfold (sistnevnte ut fra potensial) og lav vekt på tilstand. Ut fra dette får lokaliteten verdien viktig - B.

Skjøtsel og hensyn: Det beste for naturverdiene er primært å la skogen få stå i fred for alle typer inngrep. Skulle fremmede trær vandre inn eller skygge ut kantsoner så er det viktig at de tas ut før de forringer lokaliteten.

4 Osøyra: Tjærelia vest

Naturtype: Regnskog - Boreal regnskog med furu
BMVERDI: A

Areal: 65daa
Hoh: 210-320 moh

Innledning: Beskrivelsen er utarbeidet av Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning 01.03.2016, basert på eget feltarbeid 01.10.2015. Undersøkelsen ble gjort på oppdrag fra Miljødirektoratet, som del av deres kystfuruskogsprosjekt. Det er ikke kjent tidligere undersøkelser herfra. Rødlistestatus for arter følger rødlista fra 2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sør for Osøyra og Osen, i øvre deler av skogbeltet inn under bergflågene opp mot Høy- dalsnipa. Berggrunnen virker overveiende kalkfattig, men lokalt i øvre deler er det også tydelig innslag av mer kalkrik mark. Det er snakk om nordvendte skråninger i en liten nordvestvendt dal og på nordsiden av en svakt formet åsrygg som går nedover lia.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Sannsynligvis er det en del blåbærskog her, men kanskje mest grunnlendt lyngskog (selv om begrepet "tørkeutsatt" virker nokså malplassert i dette landskapet). Bergveggene er for det meste fattige til intermediære, men som nevnt lokalt også litt kalkrike (og fuktige til våte). Innslag av noe steinblokker i østre del.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området har svært glissen og dels småvokst skog (opp under berghamrene kan den dels være påvirket av is og snøskred) med lite dødt trevirke og det er heller ikke særlig grove trær her. Muligens er det korrekt å betegne den for å være i en tidlig gammelskogsfase.

Arts mangfold: Furu er dominerende treslag. Ellers finnes litt bjørk, mens det er lite andre treslag. Karplantefloraen er vanligvis ikke særlig artsrik, men tilknyttet tidligere nevnte rike berghamre så ble det funnet arter som grønnbarkne, gulsildre, gulstarr, svarttopp og loppestarr. Av størst interesse her er mosefloraen. Prakttraugmose (NT) ble funnet sparsomt et par steder, dels på nedre deler av ryggen helt nord- vest i lokaliteten og dels på bergvegger i østligste deler. I midtre deler opptrådte derimot fossegrimemose (VU) på en del av bergveggene, dels ganske rikelig. Ellers var det spredt med praktvebladmose i området, samt andre mer utbredte oseaniske til suboseaniske mosearter som pelssåtemose, gullhårmose og rødmslingmose. Også funn av kammose.

Fremmede arter: Ingen observert.

Del av helhetlig landskap: Fuktige berghamre med lignende arts mangfold finnes noen flere steder i dette dalføret, så lokaliteten kan be- tegnes som del av et større nettverk.

Verdivurdering: Med grunnlag i faktaark fra høsten 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (65 daa), middels vekt på arts mangfold og lav til middels vekt på andre parametere. Ut fra dette blir verdien viktig - B. Det er såpass god forekomst av den sårbare fossegrime- mosen her, og dette er sørligste kjente lokalitet for arten i regionen (den finnes bare svært sparsomt lenger sør på Vestlandet), og dermed en viktig utpostforekomst. Verdien settes derfor ut fra skjønn opp til svært viktig - A.

Skjøtsel og hensyn: Det beste for naturverdiene er primært å la skogen få stå i fred for alle typer inngrep.

5 Osøyra: Sagelva

Naturtype: Regnskog - Fattig boreonemoral regnskog
BMVERDI: B

Areal: 12daa
Hoh: 100-150 moh

Innledning: Beskrivelsen er utarbeidet av Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning 01.03.2016, basert på eget feltarbeid 30.09.2015. Undersøkelsen ble gjort på oppdrag fra Miljødirektoratet, som del av deres kystfuruskogsprosjekt. Det er ikke kjent tidligere undersøkelser herfra. Rødlistestatus for arter følger rødlista fra 2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på sørsiden av Osøyra, i dalen som Sagelva danner ned mot sjøen. Berggrunnen virker kalkfattig. Lokaliteten ligger delvis på ei svakt formet hylle i terrenget, og grenser mot fattigere og mer eksponert skog i sør, sørvest og øst, mot bratt li og etter hvert noe rikere skog i nord. Enkelte steinblokker ligger i skogen, og det er bergflå i kantsoner flere steder.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Det er i all hovedsak blåbærskog her.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det er snakk om en sluttet bjørkeskog i en tidlig gammelskogsfase, med sparsomt med dødt trevirke.

Artsmangfold: Bjørk er dominerende treslag. Ellers finnes sparsomt med rogn (under 10%). Ingen spesielle arter funnet i feltsjiktet. Derimot ble det på eldre bjørketrær gjort et par funn av både hodeskodelav (NT) og grå buktrinslav (VU) (en håndfull bjørker og ei rogn med førstnevnte, to bjørker med sistnevnte). Hodeskodelav er ikke vanlig i regionen, men grå buktrinslav må betraktes som en svært sjelden regnskogsart som her befinner seg helt på sin kjente nordgrense i Norge (sammen med en forekomst på Svanøy litt lenger vest ser dette ut til å være isolerte utpostlokaliteter). Det er potensial for flere krevende arter her (feltforholdene var slett ikke gode, med store nedbørsmengder og såpass høy vannføring i elva at den ikke kunne passerer innenfor lokaliteten).

Fremmede arter: Ingen observert.

Del av helhetlig landskap: Det finnes nok noe fuktig, eldre kystnær bjørkeskog andre steder i dette landskapet, men så langt virker lignende skogtyper (med de nevnte rødlisteartene) å være svært sjeldne og knapt dokumentert andre steder her.

Verdivurdering: Med grunnlag i faktaark fra høsten 2014 oppnår lokaliteten middels vekt på størrelse (12 daa), middels vekt på artsmangfold og lav til middels vekt på andre parametere. Ut fra dette blir verdien viktig - B. Forekomst av en regionalt meget sjelden, truet art tilsier at lokaliteten ligger i grenseland mot svært viktig - A.

Skjøtsel og hensyn: Det beste for naturverdiene er primært å la skogen få stå i fred for alle typer inngrep.

6 Osøyra: Søkja sør

Naturtype: Regnskog - Fattig boreonemoral regnskog
BMVERDI: B

Areal: 29daa
Hoh: 20-100 moh

Innledning: Beskrivelsen er utarbeidet av Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning 01.03.2016, basert på eget feltarbeid 30.09.2015. Undersøkelsen ble gjort på oppdrag fra Miljødirektoratet, som del av deres kystfuruskogsprosjekt. Det er ikke kjent tidligere undersøkelser herfra. Rødlistestatus for arter følger rødlista fra 2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på sørsiden av Osøyra, i nedre del av dalen som Sagelva danner ned mot sjøen. Berggrunnen virker kalkfattig. Lokaliteten er litt diffust avgrenset, men omfatter partier med noe rikere skog (med innslag av hassel og osp), og grenser mot fattigere, mer rein bjørkeskog og dels berghamre i nordvest og sørøst, mot eksponert skog mot sjøen i nord og mot annen naturtypelokalitet (på oversiden av et bratt parti i lia) i sør. Sagelva renner gjennom østre deler av lokaliteten. To grove eiketrær er skilt ut innenfor lokaliteten som selvstendige naturtyper.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Sannsynligvis er det for det meste svak lågurtskog her, men trolig også partier som best kan føres til blåbærskog.

Bruk, tilstand og påvirkning: Skogen er i en aldersfase til tidlig gammelskogsfase, med litt dødt trevirke også ei og anna litt morken låg. Skogen er yngst i nedre deler og blir noe mer storvokst og eldre oppe i lia.

Artsmangfold: Bjørk er dominerende treslag, men i tillegg finnes litt osp i øvre deler og noe hasselkratt nedover lia og på det flatere partier nederst. Også rogn forekommer. Ingen spesielle arter funnet i feltsjiktet. Til gjengjeld er det litt lungenever-samfunn på enkelte trær her, særlig hassel og osp. Dette inkluderer funn av kastanjelav (VU) på ei osp i øvre deler av lia. Ellers til dels mye rund porelav (artsoppfatning i vid forstand), litt grynyporelav, noe lungenever, kystnever, skrubbenever, grynfilltav, kystårenever og vrenger på hassel, samt kystfilltav og grynfilltav på osp. På hassel finnes samtidig hasselrurlav (NT) sparsomt.

Fremmede arter: Ingen observert.

Del av helhetlig landskap: Halvrik, fuktig, oseanisk lauvskog finnes hist og her i distriktet, men det er vanskelig å avgjøre i hvor stor grad lokaliteten kan betraktes som del av et nettverk av slike miljøer.

Verdivurdering: Med grunnlag i faktaark fra høsten 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (29 daa), middels vekt på artsmangfold og lav til middels vekt på andre parametere. Ut fra dette blir verdien viktig - B. Nærhet til annen verdifull lokalitet i sør, samt to utskilte grove eiketrær innenfor lokaliteten og funn av flere regnskogsarter i berghamre litt mot øst, gjør at lokaliteten ganske klart ligger i grenseland mot svært viktig - A.

Skjøtsel og hensyn: Det beste for naturverdiene er primært å la skogen få stå i fred for alle typer inngrep. Ekstensivt skogsbeite kan gå helt bra, bare en unngår for mye tråkkskader og beiteskader på osp og edellauvtrær.

7 Osøyra: Søkja 1

Naturtype: Store gamle trær - Eik
BMVERDI: C

Areal: ,3daa
Hoh: 100-100 moh

Innledning: Beskrivelsen er utarbeidet av Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning 01.03.2016, basert på eget feltarbeid 30.09.2015. Undersøkelsen ble gjort på oppdrag fra Miljødirektoratet, som del av deres kystfuruskogsprosjekt. Det er ikke kjent tidligere undersøkelser herfra. Rødlistestatus for arter følger rødlista fra 2015..

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på sørsiden av Osøyra, noe oppe i lia ovenfor sjøen i ei nordvendt li. Berggrunnen virker kalkfattig. Det er bare snakk om et enkelt tre omgitt av middelaldrende til eldre bjørk- og ospeskog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Trolig er det svak lågurtskog her.

Bruk, tilstand og påvirkning: Eiketreet er grovt (minst 0,8 meter i dbh), men uten synlige hulrom.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter ble funnet på eiketreet.

Fremmede arter: Ingen observert.

Del av helhetlig landskap: Det står også ei grov eik litt lenger nede i samme li, men ellers virker det å være dårlig med slike trær i dette fjordavsnittet (men bedre forekomster er kjent lenger inne langs vassdraget og kanskje er det også noe på nordsiden av fjorden).

Verdivurdering: Med grunnlag i faktaark fra høsten 2014 oppnår lokaliteten middels vekt på størrelse, mens det ellers var stort sett lav vekt på andre parametere. Samlet gir dette verdien lokalt viktig - C.

Skjøtsel og hensyn: Her skal miljøet og mangfoldet sin sårbarhet for ulike former for påvirkning (eller fravær av slike) oppgis, samt even-

tuelt konsekvenser av bestemte påvirkninger. NB! En skal formulere dette på en nøytral måte, og ikke som krav til bestemte forvaltningsformer (hva er best for naturverdiene, hva er mindre bra, ikke at en må eller skal gjøre slik og slik).

8 Osøyra: Søkja 2

Naturtype: Store gamle trær - Eik
BMVERDI: B

Areal: ,3daa
Hoh: 30-30 moh

Innledning: Beskrivelsen er utarbeidet av Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning 01.03.2016, basert på eget feltarbeid 30.09.2015. Undersøkelsen ble gjort på oppdrag fra Miljødirektoratet, som del av deres kystfuruskogsprosjekt. Det er ikke kjent tidligere undersøkelser herfra. Rødlistestatus for arter følger rødlista fra 2015..

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på sørsiden av Osøyra, litt ovenfor sjøen i ei slak nordvendt li. Berggrunnen virker kalkfattig og her er det nok en del løsmasser av varierende kornstørrelse. Det er bare snakk om et enkelt tre omgitt av vesentlig yngre lauvskog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Trolig er det svak lågurtsskog her.

Bruk, tilstand og påvirkning: Eiketreet er grovt (minst 1 meter i dbh) og har et stort, åpent hulrom.

Artsmangfold: På eiketreet ble det bare funnet vanlig rurlav av særlig interesse.

Fremmede arter: Ingen observert.

Del av helhetlig landskap: Det står også ei grov eik litt lenger oppe i samme li, men ellers virker det å være dårlig med slike trær i dette fjordavsnittet (men bedre forekomster er kjent lenger inne langs vassdraget og kanskje er det også noe på nordsiden av fjorden).

Verdivurdering: Med grunnlag i faktaark fra høsten 2014 oppnår lokaliteten minst middels vekt på størrelse (kanskje også høy vekt, men målebånd ble ikke brukt), mens det ellers var stort sett lav (til middels) vekt på andre parametere. Samlet gir dette verdien viktig - B.

Skjøtsel og hensyn: Her skal miljøet og mangfoldet sin sårbarhet for ulike former for påvirkning (eller fravær av slike) oppgis, samt eventuelt konsekvenser av bestemte påvirkninger. NB! En skal formulere dette på en nøytral måte, og ikke som krav til bestemte forvaltningsformer (hva er best for naturverdiene, hva er mindre bra, ikke at en må eller skal gjøre slik og slik).

Artsmangfold

Bjørk og furu er dominerende treslag, bjørk særlig i nordvestre del og furu i øvre deler av området. I tillegg er det innslag av rogn og selje, samt litt gråor og hegg i Tjærelia i nordøstre del. Osp forekommer også enkelte steder i lisdene. Av varmekjære treslag så ble det registrert to gamle eiketrær nær Sagelva sørvest for Osøyra. I samme område samt i Tjærelia forekommer i tillegg noe hasselkratt.

Feltsjiktet er for del aller meste fattige, uten spesielt varmekjære eller kalkkrevende arter. Unntaket er xx. Ellers er det noe hinnebregne i området. For øvrig kan det nevnes funn av skogsvingel oppe i blokkmarka sør for Svardsvatnet, utenfor foreslått forvaltningsområde, en regionalt ganske sjelden art.

Når det gjelder lav så var klart mest interessante og uventede funn regnskogsarten grå buktrinslav (VU) på et par bjørke-trær i lia langs Sagelva. Dette er en utpreget sørlig art som i Sogn og Fjordane tidligere bare er påvist på Svanøy, og der nærmeste lokalitet lenger sør ligger i Meland litt nordøst for Bergen. I tillegg var det noe hodeskoddelav (NT) både der og i Tjærelia, også en noe sørlig art, men som tross alt har flere lokaliteter i bl.a. Flora kommune. Spesielt nær Sagelva var det for øvrig ganske bra med typiske mengdearter for fattig boreonemoral regnskog, som gammelgranlav. I Tjærelia ble det i tillegg funnet litt hasselrurlav (NT). Lungenever-samfunnet var generelt sparsomt forekommende, men med enkelte funn av xx. I tillegg ble det på osp i nedre deler av lia langs Sagelva gjort funn av regnskogsarten kastanjelav (VU) på osp.

Det var tidligere funn av regnskogstilknyttede moser som var viktigste grunnlag for kartleggingene her, og flere slike forekommer da også. Av særlig interesse er forekomster av fossegrimemose (VU), som vokser ved roten av fjellsida øverst i Tjærelia, til dels i gode bestander. I samme område forekommer også praktdraugmose (NT), men til dels litt mer sparsomt. Denne er også funnet langs øvre deler av Sagelva, og kan finnes flere steder langs fjellsida. En annen typisk og mer utbredt følgeart som har ganske gode bestander her er prakttvebladmosen. Også regnskogsartene kystblæremose og kystflatmose forekommer i området, og er funnet på bergflåg rett sør for selve Osøyra, litt ovenfor sjøen. Et annet interessant funn i samme del av området er av flommose (NT). Ellers kan nevnes diverse andre fuktkrevende oseaniske til suboseaniske arter som råtedraugmose, vengemose, kystsotmose, gullhårmose og pelssåtemose er funnet. Også en noe kalkkrevende arten spindelmose er påvist.

Tabell: Artsfunn i Osøyra. Kolonnen Totalt antall av art summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen Funnet i kjerneområde henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerne-område (nr)
Karplanter	Bartsia alpina	svarttopp			4
	Carex flava	gulstarr			4
	Carex pulicaris	loppestarr			4
	Saxifraga aizoides	gulsildre			4
	Saxifraga oppositifolia	rødsildre			4
Lav	Hypotrachyna laevigata	grå buktrinslav	VU	5	5 ₅
	Lobaria pulmonaria	lungenever		1	3, 6

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerne-område (nr)
	<i>Lobaria scrobiculata</i>	skrubbenever		1	3 ₁ 6
	<i>Lobaria virens</i>	kystnever			6
	<i>Menegazzia terebrata</i>	skoddelav	NT	5	3 ₂ 5 ₃
	<i>Nevesia sampaiana</i>	kastanjelav	VU	1	6 ₁
	<i>Pannaria conoplea</i>	grynfiltlav		1	3 ₁ 6
	<i>Pannaria rubiginosa</i>	kystfiltlav			6
	<i>Peltigera collina</i>	kystårenever			6
	<i>Sticta fuliginosa</i>	rund porelav		1	3 ₁
	<i>Sticta limbata</i>	grynporelav			6
	<i>Arthonia arthonioides</i>			1	3 ₁
	<i>Thelotrema lepadinum</i>	vanlig rurlav			8
	<i>Thelotrema suecicum</i>	hasselrurlav	NT	1	3 6 ₁
Moser	<i>Breutelia chrysocoma</i>	gullhårmose			4
	<i>Hyocomium armoricum</i>	flommose	NT	1	₁
	<i>Anastrophyllum donnianum</i>	prakttraugmose	NT		4
	<i>Cololejeunea calcarea</i>	spindelrose			
	<i>Frullania jackii</i>	kystblæremose		1	₁
	<i>Herbertus stramineus</i>	fossegrimemose	VU		4
	<i>Radula aquilegia</i>	kystflatmose		1	₁
	<i>Scapania ornithopodioides</i>	praktvebladmose			

Avgrensing og arrondering

Avgrenset forvaltningsområde foreslås her, under noe tvil, bare avgrenset til den nordvestre halvdel av undersøkelsesområde. Dette fordi det er et litt lengre parti dominert av granplanter der, ved Neset, før det igjen blir mer spennende miljøer på sørsiden av Svardalsvatnet. En kunne både tenkt seg et område som dekte hele, eller en splittet det i to ulike forvaltningsområder. Det største og antatt mest interessante og verdifulle området ligger likevel i nordvest. Arealene i sør-øst omtales her bare kort og noe eksplisitt.

Området i nordvest grenser naturlig mot bratte fjellsider i sør og mot sjøen, elva og en bilveg langs elva og Svardalsvatnet i nord. Bratte lier med granplantefelt danner ei grei nok grense i sørøst, mens grensa mot nordvest er mer usikker og uklar, der det nå ikke er funnet grunnlag for å endre den som ble satt for undersøkelsesområdet.

Innenfor dette arealet så ligger et par mindre nedbørfelt (Sagelva og en nabobekk) og et noe variert, sammenhengende skogsområde.

Andre inngrep

Det var rester etter noen gamle bygninger (bare deler av murene) helt inntil Osøyra, nær stranda. På Osøyra går det fremdeles kjøttfe og beiter og de beveger seg dels litt bort etter stranda (Svarthammaren), men utøver ikke noe kraftig og vesentlig beitetrykk innenfor avgrenset område.

Vurdering og verdisetting

Området har tydelige representative trekk for de mest fuktige boreale til boreonemorale skogsmiljøene som forekommer i regionen. Dette gjelder både for furuskog, dvs boreal regnskog med furu, som det er litt areal av i øvre deler av Tjærelia, og miljøer dominert av boreale lauvtrær som har klarere karakter av fattig boreonemoral regnskog. Slike finnes i første rekke langs Sagelva sørvest for Osøyra, men trolig er det også sterke trekk av det samme langs berghammene nærmere Osøyra samt i nedre deler av Tjærelia i østre deler av området. Basert på observert arts mangfold er området blant de best utviklede slike skogene som er kjent i fylket, og det er spesielt her at en både har boreal regnskog og boreonemoral regnskog innenfor samme foreslåtte forvaltningsområde.

Området er nesten upåvirket av inngrep i nyere tid - bare rester av noen gamle hustuffer i kantsona og et par frøspredte fremmede bartrær er observert. Interessant (og kanskje litt positivt) er at det også fortsatt beiter storfe i kantsoner nær sjøen. Det har likevel helt klart vært sterkere påvirkning tidligere og selv om enkelte grove, gamle og dels også innhule trær (av eik) er funnet, så er skogbildet ellers preget av eldre skog, men med lite dødt trevirke og seintvoksende trær. Arronderingen av området betegnes samtidig som ganske god, med naturlige grenser på flere kanter og inkludert er et par små, hele nedbørfelt, samtidig som området inkluderer landskapsrom og strekker seg fra fjellet og helt ned til fjorden.

Det er avgrenset i alt 6 kjerneområder innenfor foreslått forvaltningsområde, for det meste regnskogsmiljøer samt to grove gamle eiketrær. I alt 7 rødlistearter er funnet, fire lav og tre moser. Alle er fuktrevende og de fleste knyttet til regnskogsmiljøer. Et par andre revende, men ikke rødlistede regnskogsmoser er også påvist. Samlet sett er innslaget av regnskogs-

arter høyt til å ligge så langt nord og for enkelte arter er det snakk om viktige nasjonale bestander eller plantegeografisk interessante forekomster.

Med grunnlag i mangelanalyser for skogvern (Fremstad m.fl. 2002, 2003, 2010) så dekker foreslått forvaltningsområde relativt godt opp viktige mangler knyttet til regnskog, herunder både oseaniske furuskoger (boreal regnskog med furu) og kystbjørkeskoger (fattig boreonemoral regnskog). Med grunnlag i dette vurderes område å være regionalt til nasjonalt verdifullt (4 poeng).

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Osøyra. Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for for verdisetting i metodekapittelet.

Kjerneområde	Urørt-het	Død ved mengde	Død ved kontin.	Gamle bar-trær	Gamle løv-trær	Gamle edel-løvtrær	Tre-slags-fordeling	Topo-grafisk-variasjon	Vegeta-sjons-variasjon	Rik-het	Arter	Stør-relse	Arron-dering	Samlet verdi
1 Svardalsvatnet ved Fjellsenden	**	*	0	—	*	—	*	***	**	*	**	—	—	**
2 Svardalsvatnet ved Svora	***	*	0	—	*	—	*	**	*	*	*	—	—	*
3 Osøyra: Tjærelia	***	*	0	*	*	—	**	**	*	*	*	—	—	**
4 Osøyra: Tjærelia vest	***	*	0	*	*	—	*	**	**	*	*	—	—	**
5 Osøyra: Sagelva	***	*	0	0	**	—	*	**	*	*	**	—	—	**
6 Osøyra: Søkja sør	***	*	0	—	*	*	**	**	*	*	*	—	—	**
7 Osøyra: Søkja 1												—	—	
8 Osøyra: Søkja 2												—	—	
Samlet vurdering	***	*	0	*	**	*	**	***	**	*	**	**	***	4

Referanser

Framstad, E., Blindheim, T., Erikstad, L., Thingstad, P.G. og Storeid, S-E. 2010. Naturfaglig evaluering av norske verneområder. NINA rapport 535. 177 s. + vedlegg.

Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H. & Brandrud, T.E. 2003. Liste over prioriterte mangler ved skogvernet. – NINA Oppdragsmelding 769: 1-9.

Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H. og Brandrud, T.E., 2002. Evaluering av skogvernet i Norge. Fagrapport 54, NINA. 146 s.

Gaarder, G. (red.) 2009. Biologisk mangfold i Flora kommune. Miljøfaglig Utredning Rapport 2009:57. 54 s. + vedlegg.

Løe, G. W. 1999. Population studies on three rare hepatic species in the genus *Herbertus* s. F. Gray. Thesis in botany, plant ecological studies in biodiversity for the degree Candidatus Scientiarum. Departement of Botany, NTNU, Trondheim. Upublisert.

Moen, A., 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss, 199 s.

Naturfaglige registreringer av kystfuruskog 2015

- Avgrensingsforslag (Red solid line)
- Alternativ avgrensning (Dashed red line)
- Pri. naturtype (Orange outline)
- Røddist NIN (Orange hatched area)
- Tidligere registreringer (Black outline)
- Omr. for vurdering (Mdir/FM 2015) (Yellow outline)
- Verneområder (Green wavy line)

Målestokk 1:23 789
Ekvidistanse 20m
Rutenett 1km
WGS84, sonebelte 32

Kartgrunnlag N50
Produsert 11.04.2016

BIO FOKUS Miljøfaglig Utredning Rådgivende Biologer AS

Naturfaglige registreringer av kystfuruskog 2015

	Avgrensingsforslag		Rødlistet NIN	Målestokk 1:23 789	 Kartgrunnlag N50 Produsert 11.04.2016
	Alternativ avgrensning		Tidligere registreringer	Ekvidistanse 20m	
	Pri. naturtype		Omr. for vurdering (Mdir/FM 2015)	Rutenett 1km	
				WGS84, sonebelte 32	

Verneområder

Geographical features: Parisholmen, Osøyra, Floten, Vassetedalen, Vikabotnen, Holmen, Neset, Svardsvatnet, Teigen, Sæten, Øyrakvia, Fjellsenden, Håstein, Håsteinsvatnet, Høydalsvatnet, Blårfjell, Høydalsnipa, Teigane, Nosa-nipa, Nosand, Leirvåg fjellet, Flotatjørna, Remmevatnet, Svarthammaren, Osefossen, Sagetjønna, Kjeivtjønna, Håsteinseiva.

Coordinates: 307000mE, 08, 09, 310, 312000mE, 27, 28, 29, 683, 591, 328, 216, 631, 552, 425, 752, 915, 933, 698, 187, 289.

Bilder fra området Osøyra

Nordvestre spiss av lokaliteten, der det vokste litt praktdraugmose (NT). Foto: Geir Gaarder

Eiketreet med hulrommet tydelig. Foto: Geir Gaarder

Ganske stor tue med fossegrimemose (VU). Foto: Geir Gaarder

Grå buktrinslav (VU) på bjørketre. Foto: Geir Gaarder